

Wandelroute Meijendel

Nationaal Park Hollandse Duinen | Zuid-Holland

Deze wandelroute is gepubliceerd in Trouw, magazine De Tijdgeest, op 21 januari 2023.

Deze wandeling gaat door natuurgebied Meijendel, vlakbij zee, tussen Den Haag en Katwijk. Je wandelt duin op, duin af, een vallei door en weer een duin op. Kortom, het zijn soms pittige kilometers door dit schitterende natuurgebied.

Meijendel is onderdeel van Nationaal Park Hollandse Duinen, een lange kuststrook tussen Hoek van Holland en Wassenaar.

Het Nationaal Park (in oprichting) is 43 km lang en maximaal 8,5 km breed en bestaat uit landgoederen, duinen, zeedorpen en natuurgebieden zoals de Van Dixhoorndriehoek, Vinetaduin, het Spanjaardsduin, Solleveld & Kapittelduinen en Meijendel.

INFORMATIE WANDELROUTE MEIJENDEL

Lengte: 9 of 13 km

Start/eindpunt: Bezoekerscentrum De Tapuit, Meijendelseweg 40, Wassenaar, zie dunea.nl/duinen/praktisch-voor-aanrijroutes.

De wandelroute: Meijendel bestaat uit een wirwar van avontuurlijke paadjes. Verdwalen is eenvoudig. Daarom is deze route grotendeels uitgezet via knooppunten, je volgt rode pijlen van knooppunt (cijfer) naar knooppunt.

Deze wandeling bestaat uit twee lussen, een hoofdlus van ca 9 km door Meijendel en een extra lus van 4 km langs de zeereep en over het strand. Routeverloop: Globaal volg je vanaf bezoekerscentrum De Tapuit knooppunten 17, 95, 94, 16, 18, doorsteek naar 13/19, afslaan pad zeereep, 12, strand, 19, ri 13 doorsteek naar 18, 16, ri 17, afslaan bezoekerscentrum.

Markering wandelroute: Volg de routebeschrijving. De wandelroute is grotendeels uitgezet via de wandelknooppunten van wandelnetwerk Duin, Horst en Weide. Rode pijltjes op gele ondergrond loodsen je van knooppunt (cijfer) naar knooppunt. De markering van het wandelnetwerk is niet 100% foutloos en hier en daar ontbreken pijltjes.

Tip: handig bij het navigeren is de app topogps.

Openbaar vervoer: Vanaf Den Haag Centraal Station ben je het snelst bij het startpunt met een (ov-)fiets; een tochtje van 8 km e.r.

Horeca: Pannenkoekenboerderij Meijendel

Meijendelseweg 36 (naast bezoekerscentrum)

2243 GN Wassenaar

Open: 365 dagen per jaar: ma-vr 9 - 18 uur; za/zo 9 - 19 uur.

Tip: Bezoek ook Bezoekerscentrum De Tapuit, gelegen naast de pannenkoekenboerderij.

Ook leuk voor kinderen.

ROUTEBSCHRIJVING WANDELING MEIJENDEL - TROUW

(Altijd een goed idee: vooraf de routebeschrijving lezen, dat voorkomt verrassingen onderweg.)

LA = linksaf

RA = rechtsaf

kp = knooppunt

ri = richting

Cijfers geven de knooppunten aan

De hoofdletters tussen [haakjes] verwijzen naar de informatieve tekst onderaan de routebeschrijving

1. Vanaf achteringang bezoekerscentrum De Tapuit (tegenover wit huis): wandel onder het poortje van De Duincampus door, witrood markering op paaltje. **[A] [B]**
2. Steek via hekjes het ruiterspad over en sla direct LA, rode pijl. Volg de netwerkpijlen: rode pijlen op gele ondergrond.
3. Na 100 m, op Y-splitsing zonder markering hou rechts aan, wit-rood markering op paaltje, het pad stijgt een beetje. Volg weer de netwerkpijlen en waar die ontbreken de paaltjes met witrood markering. **[C]**
4. Bij kp17 LA ri kp95, via voetpad. Eerste splitsing RA, wit-rood paaltje. Je komt bij kp95.
5. Bij kp95 volg ri kp94, via fietspad, rode pijltjes. Verderop, voorbij afslag, paadje parallel (links) aan fietspad. Het pad is twee keer door bomen versperd. Volg alsmaar de rode pijlen. Pad wordt uiteindelijk een zandpad, stijgt en komt uit op klinkerpad. **[D]**
6. Op klinkerpad LA.
7. Na 75 m bij eerste rode **paaltje** LA van fietspad af. Volg hoofdpad (zand), eerst via rode paaltjes, na kruisen klinkerpad (fietsers!) weer via rode pijlen. Je passeert een uitzichtpunt, kruist enkele klinkerpaden en een kinderkopjesweg en komt uit bij kp94.

8. Bij kp94 volg ri kp16, alsmar de rode pijlen volgen. Pad stijgt en daalt en slaat daarna haaks RA. Je kruist verderop kinderkopjespad. Volg weer de rode pijlen, breed pad.

9. Op Y-splitsing links aanhouden (pijl). Via vlonder door nat duinvalleitje. Volg rode pijlen en blauwe paaltjes, blijf op duidelijke zandpad.

10. Je passeert uitzichtpunt. Hou op splitsing daarna **rechts** aan, smal zandpad. Blijf op hoofdpad tot je rechts in de berm een informatiebord ('*Observatiewand*') en klaphekje ziet.

11. Sla RA door houten klaphekje (van netwerk af), pad langs twee observatiewanden. Volg hoofdpad.

(Naar observatiewanden: hou op Y-splitsing bij mooi vertakte eik rechts aan waar pad scherp LA buigt, keer terug naar hoofdpad en vervolg je richting; voor de tweede observatiewand hou op volgende splitsing rechts aan en keer terug naar hoofdpad.)

12. Eind hoofdpad klaphekje door en bij groene prullenbak RA (weer op wandelnetwerk). Volg pijlen. Uiteindelijk kom je bij kp16. **[E]**

13. Bij kp16 RA ri kp18.

(Wil je terug naar boerderij Meijendel? Dan bij 16 LA ri 17 en volg de pijlen tot je weer terug bent bij boerderij Meijendel en bezoekerscentrum De Tapuit.)

14. Je kruist klinkerpad met rij infiltratieputten. Overzijde fietspad kom je bij kp18.

15. Bij kp18 RD, handwijzer ri strand (van netwerk af).

16. Na veerooster bij tweede gele paaltje LA en volg groene paaltjes, smal zandpaadje.

17. Eind zandpaadje kom je bij **keuzepunt**, de lange of de korte route:

> lange route (13 km): die voert ruim 2 km over een prachtig maar pittig zandpad op en neer door de duinen, volgt daarna een baksteenpad en keert dan via het strand en een bospad door Meijendel terug naar het bezoekerscentrum. Voor deze mooie lange route vervolg routebeschrijving bij punt 18

> korte route (9 km): ga op dit keuzepunt LA. Je komt bij 13. Volg 14 en dan 18. Bij 18 volg ri 16 en vervolg dan de routebeschrijving bij 28)

Lange route:

18. ga RA langs fietspad en na 150 m LA en vervolg groene paaltjes, zandpad.

19. Op T-splitsing bij plasje met riet LA, groen paaltje (ook rechts een groen paaltje). (NB pad kan onder water staan)

20. Pad komt uiteindelijk via hekje uit op baksteenpad. Sla RA, rode pijl (= ri kp12). Einde baksteenpad kom je bij kp12. **[F]**

21. Bij kp12 ga RA ri kp54. Op (naakt)strand RA. **[G]**

22. Na ca 2 km zie je rechts in de duinen de eerste strandopgang, een brede T-vormige zandstrook: ga hier van het strand af, pad stijgt en komt bij kp19. **[H]**

23. Bij kp19 volg kp12. Bovenaan, bij bankjes LA, betonpad op.

24. Op Y-splitsing hou rechts aan, vervolg betonpad, later klinkerpad langs fietsenstalling.

25. Na veerooster met klaphek LA (van netwerk af), karrenspoor van zand.

26. Na duinvennetje volg pad naar rechts via groene paaltjes.

27. Eind paadje RA, grintpad. Je komt weer uit bij kp18.

28. Bij kp18 volg ri kp16.

29. Bij kp16 ga RD ri kp17, volg rode pijlen.

30. Op kruising van zandpaden RA (pijl).

(Links van de kruising kun je de Abelentop op, 13 m hoog, mooi uitzicht over het gebied. Heen en weertje).

Volg hierna weer de rode pijlen ri 17, terug naar Bezoekerscentrum De Tapuit en Pannenkoekenboerderij Meijendel.

EINDE

ONDERWEG OP WANDELROUTE MEIJENDEL

[A] Bezoekerscentrum De Tapuit is genoemd naar het stoere vogeltje dat hier langs de kust leeft. De tapuit overwintert in Afrika en Azië, maar in het voorjaar vliegt-ie onze kant op om in het zand van de Hollandse Duinen te nestelen. Maar heel goed gaat het niet met het vogeltje. De tapuit legt zijn eieren in holletjes, een konijnenhol bijvoorbeeld. Maar omdat de konijnenstand is afgenomen door allerlei ziektes zijn er te weinig broedplekken voor het vogeltje. Gelukkig is de lijst met dieren die je wel kunt tegenkomen lang. Reeën, vossen, rugstreeppadden, zandhagedissen, goudhaantjes, nachtegalen - Meijendel is een nachtegalenparadijs! - noem maar op, ook grazers als konikpaarden en schapen. En misschien scheert er een buizerd over. Of horen we het roffelen van de groene specht.

[B] Naast Bezoekerscentrum De Tapuit ligt Boerderij Meijendel, een trekpleister voor wandelaars, trimmers, natuurfotografen, fietsers en pannenkoekenliefhebbers. Het ligt ook erg fraai, middenin de duinen van Nationaal Park Hollandse Duinen. De windschermen rondom het terras vertellen het verhaal van de boerderij. De boerderij dateert uit 1833, toen boeren hier op akkertjes hun duinpiepers, erwten en granen verbouwden, een plan van koning Willem II om de duinen rendabel te maken. Die akkers lagen in een dalletje, beschermt tegen de wind door hagen meidoorns, vandaar de naam Meijendel. Maar veel leverde de zanderige bodem niet op en alle boeren (op die ene laatste boer na...) zijn vertrokken, net als de obers die hier ooit de pannenkoeken serveerden. Zelfservice! Wat wel is gebleven zijn de roodgeblokte gordijntjes en de open haard waar we straks met de voeten hoog kunnen bijkomen van deze pittige duinwandeling.

De laatste boer | In opdracht van koning Willem II (1792 - 1849) verschenen begin negentiende eeuw de eerste boeren in Meijendel, een poging om de duingronden rendabel te maken. Op de onvruchtbare zandbodem strooiden de boeren mest van koeien en van mensen uit de stad. Armoezaaiers pikten soms aardappels. Daar bedachten de boeren wat op: als de witte vlag uithing mochten zij de restjes erwten en duinpiepers komen halen. In 1840 stopte Willem II met zijn voedselexperiment en vertrokken de meeste boeren. Eén van de boeren zette door. Aan de bezoekers van de duinen ging hij glazen koeienmelk verkopen, en later ook thee en pannenkoeken.

[C] Stammenkunst? | Opvallend zijn de ontschorste stammen van bomen. Links en rechts van het pad. Kunst? Nee, nieuwe inzichten. Door de bast van zieke bomen deels te ontschorsen krijgen insecten de kans de boom op te eten. En een afstervende boom voegt veel langer ecologische waarde toe dan afzagen.

[D] Zuiver water | Op sommige plekken zie je putdeksels boven het gras uitsteken, soms zelfs rijen lang.

In de zanderige grond van Meijendel wordt drinkwater gemaakt, voor 1,3 miljoen Zuid-Hollanders. Voorgezuiverd rivierwater van de Afgedamde Maas wordt via grote buizen de duinen in geleid en dan via vennen de bodem in. Dat zijn die fraai glinsterende gitzwarte

plassen die je overal ziet. Het water zakt door het zand, waardoor het wordt gefilterd. Als het na twee maanden via die putten weer wordt opgepompt is het helder en zuiver.

[E] Nieuw geheim... | Onderweg naar kp16 passeer je een graasveld voor schapen. Het inzetten van grote grazers is min of meer op z'n retour. Gallowayrunderen helpen weliswaar met hun gegraas het gebied open te houden, wat belangrijk is voor de variatie en diversiteit. Maar onder het gewicht van zo'n prachtig kastanjeharig rund, wel 600 kilo, verdicht de bodem tot een aangestampte zuurstofarme plaat. Schapen zijn het nieuwe geheim, net als vroeger.

[F] Naar het strand langs de zeereep | De zeereep is de westelijkste duinstrook, dichtbij zee, dus de jongste duinen met de hoogste toppen. Begroeid met helmgras vormt de zeereep een dijk van een zeewering. En zo voelt het ook. Het is een pittig karakterpadje dat langs de zeewering naar knooppunt 12 voert. In de verte ligt Scheveningen, te herkennen aan het reuzenrad en de boulevard die ver in zee steekt.

[G] Afstotelijke uitstoot | Ver in zee kun je een windmolenpark zien en vaak ook containerschepen, wachtend om te kunnen lossen in de Rotterdamse haven. De uitstoot via zee vormt de grootste bedreiging voor onze mooie duinen, groter dan de uitstoot via land. En toch: in de Nederlandse duinen, die maar 1% van ons landoppervlak beslaan - leeft 70% van onze plant- en diersoorten.

[H] Ei goed, al goed | Vanaf het strand heb je mooi zicht op de zeereep, de jongste duinen waarvan de temperatuur op de steile zuidhellingen in de zomerzon kan oplopen tot 50 graden. Stop je een ei in de grond, dan is die binnen 20 minuten gekookt, zo gaat het verhaal, waarmee meteen een eind is gekomen aan deze routebeschrijving. Mooie tocht gewenst!